

Kystvandråd for den centrale del af Limfjorden, delområde 157 og 158

Referat fra 5. møde i Kystvandrådet for den centrale del af Limfjorden, 10. september 2026, kl. 17-20:30

Mødet blev holdt på Viborg Rådhus, Prinsens Alle 5, 8800 Viborg, mødelokale M5 (5. sal)

Mødeleder: Peter Sig Kristensen fra sekretariatet (Viborg Kommune)

Referent: Anders H. Andersen fra sekretariatet (Viborg Kommune)

Mødedeltagere:

Kystvandrådet:

- Jakob Gade, Landboforeningen Midtjylland
- Lars Kristensen, Fjordland
- Anders Ahrenfeldt, Dansk Skovforening
- Henrik Nielsen, Foreningen Muslingeerhvervet
- Anne-Mette S. Langvad, Klimafonden Skive
- Claus Bo Andreasen, LAG Skive – Viborg
- Hans Kurt Tougaard, Fjordklyngen
- Poul Blicher Andersen, Dansk Ornitologisk Forening
- Anders Poulsen, Jægerrådene i Skive og Viborg
- Aage Grunderup, Limfjordssammenslutningen
- Claus Skodborg Nielsen, Hjarbæk Sjøgtelaug
- Henrik Ravn, Danmarks Sportsfiskerforbund
- Rasmus Wittrup, Danske Akvakultur
- Gorm Wæhrens, Danmarks Naturfredningsforening
- Peter N. R. Madsen, Friluftsrådet Limfjord Syd

Der var afbud fra:

- Ivan Drejer, Skive Vand (ingen fremmødt suppleant)
- Carl Christian Pedersen, Agillix (ingen fremmødt suppleant)
- Jens Kofoed, Limfjordens Sejlsport (fremmødt suppleant var Claus Skodborg Nielsen, som også repræsenterer Hjarbæk Sjøgtelaug)

Der var afbud fra de to observatører, som deltager i rådsmøderne:

- Lars Mogensen, fmd., Viborg Kommunes Klima-, Miljø-, og Naturudvalg
- Henrik Dalgaard Christensen, fmd., Limfjordsrådet

Sekretariatet:

- Peter Sig Kristensen, Viborg Kommune
- Anders Gade, Viborg Kommune (deltog under pkt. 6 – 11)
- Anders H. Andersen, Viborg Kommune
- Daniel Lindvig, Viborg Kommune, Viborg Kommune
- Torben Bramming Jørgensen, Limfjordsrådets sekretariat

Endelig var der afbud fra Morten Graversgaard, AU, Viborg, som skal evaluere Kystvandrådets arbejde.

1. **Velkomst v. Daniel Lindvig, Afdelingsleder, Natur og Vand, Viborg Kommune** (kl. 17:00)

På grund af Lars Mogensens fravær bød Daniel Lindvig (DL) velkommen og udtrykte ønske om et godt møde.

Dagens møde er første møde i kystvandrådet efter sommerferien. Før ferien sluttede vi med en spændende temadag med gode oplæg og stor spørgelyst.

Vi er nu godt halvvejs i kystvandrådsperioden, som slutter til september 2027. Det betyder også, at nye initiativer og projekter ikke kan løbe længere end til august 2027. Det er et fokuspunkt, når rådet i dag skal se på nye projektideer.

2. **Godkendelse af dagsorden v. sekretariatet** (kl. 17:10)

Peter Sig Kristensen (PSK) gennemgik den udsendte dagsorden, som blev godkendt uden bemærkninger.

3. **Opfølgning på sidste møde v. sekretariatet** (kl. 17:15)

a. Status for alternativt indsatsforslag

Anders H. Andersen (AHA) gav en orientering. Som besluttet ved kystvandrådsmødet den 21. maj 2026 blev indsatsforslag og tilhørende materiale efter mødet tilrettet af sekretariatet og sendt i høring hos kystvandrådsmedlemmerne. Der kom ikke indvendinger til det tilrettede materiale. Efterfølgende indsendte sekretariatet det godkendte indsatsforslag og tilhørende materiale rettidigt til SGAV. Sekretariatet vil høre SGAV, om der kommer en tilbagemelding inden næste kystvandrådsmøde den 3. december 2026.

b. Status for anbefalinger og initiativer foreslået af det gamle kystvandråd

AHA gav en orientering. Kystvandrådet er et rådgivende organ, og det er ikke forventeligt, at rådets forslag bliver gennemført fuldt ud. Det gamle kystvandråd fik udarbejdet en række analyser, faglige udredninger og alternative indsatsforslag i form af to scenarier. Materialet har sat tydelige aftryk i vandområdeplanlægning, nye virkemidler, Aftale om et Grønt Danmark og trepartsarbejdet.

Endelig gav rådet en række overordnede anbefalinger og bemærkninger, som der kunne arbejdes videre med vedr. emnerne:

- Indsatser på dyrkningsfladen
- Punktkilder og spildevand
- Muslingeopdræt, potentialer og muligheder
- Natur, biodiversitet og fiskebestande
- Videreførelse af Kystvandrådets arbejde

Flere af de konkrete bemærkninger er der arbejdet videre med, mens andre bemærkninger ikke er blevet taget videre. En samlet status vil indgå i Kystvandrådets afsluttende rapportering.

c. Status for større tværgående projekter (signatur- og helhedsprojekter)

Signaturprojekt Tastum Sø – der arbejdes indledningsvist med dataindsamling og overordnet lodsejerorientering.

Helhedsplan Simested Å – Ud over opkøb og nedlæggelse af dambrug arbejdes med at de sidste midler kan anvendes til strategisk opkøb af arealer langs Simested Å.

Helhedsplan Karup Å – der er forhandlinger med de enkelte dambrug om opkøb og nedlæggelse. Der er endnu ikke indgået aftaler.

d. Status for behandling af punkt om borgerinddragelse

Som aftalt har sekretariatet været i dialog med TRANSFORM om et indlæg på baggrund af borgerinddragelsesprocessen i signaturprojekter. TRANSFORM har pt. ikke planlagt processen. Punktet er derfor udsat til senere.

e. Tilbage melding på accelerationsplan (præsenteret ved KVR-mødet den 12. marts 2026)

Anders H. Andersen (AHA) gav en orientering. Accelerationsplanen er udarbejdet af Henrik Ravn (HR), repr. for Sportsfiskerforbundet i Kystvandrådet.

Sekretariatet er naturligvis enig i det overordnede budskab om, at kvælstofindsatsen skal accelereres i størst muligt omfang. Der er allerede stort fokus på at undersøge mulighederne for at fjerne "flaskehalse" i arbejdet.

Accelerationsplanen foreslår forskellige supplerende (lokale og hurtige) handlemuligheder ift. igangværende arbejde med omlægningsplaner mv. Nogle initiativer er allerede i gang.

Andre initiativer er rettet mod forsyningsselskabernes ansvarsområde og mod kommunernes myndighedsopgaver (opfølgning på ulovligheder). Her er det svært at se Kystvandrådets rolle.

Sekretariatet er enig i, at kystnære omlægningsprojekter bør forholde sig til mulighederne for at forbedre områder med strandeng, bl.a. ved at se på strandvolde og diger. Endelig finder sekretariatet, at konkrete projektforslag bør drøftes med de enkelte kommuner.

Efter orienteringen viste Henrik Ravn en figur, han har udarbejdet på baggrund af materiale fra sekretariatet. Figuren viste, at arbejdet med omlægningsprojekter går langsomt i

Limfjordsoplandet. Med det nuværende tempo vil udtagningsopgaven langt fra være udført i 2030 som lovet. Henrik Ravn afsluttede med at understrege behovet for at se på andre indsatsmuligheder.

Daniel Lindvig tilkendegav, at udtagningsarbejdet skal gå hurtigere og at der er fuld fokus på det.

f. Seneste møde i den faglige baggrundsgruppe den 20. august 2026

AHA orienterede om, at baggrundsgruppen er orienteret om aktuelle emner, som behandles af Kystvandrådet for Thisted Bredning og Kystvandrådet for den centrale Limfjord. Ang. næste ansøgningsrunde for forsøgsprojekter er der opbakning fra baggrundsgruppen til de tre nye projektidéer i samarbejde med Kystvandrådet for Thisted Bredning (som behandles under pkt. 7). I forhold til de projektforslag, som blev fravalgt i sidste ansøgningsrunde, kan baggrundsgruppen (ligesom sidste år) ikke anbefale projekterne.

Under punktet anmodede Jakob Gade, Landboforeningen Midtjylland, bistået af landbrugets øvrige repræsentanter, om ordet. De tilkendegav, at den nyligt vedtagne gødskningslov (L5) giver meget store udfordringer for landbruget, herunder især, at loven træder i kraft allerede den 1. januar 2027. En af konsekvenserne kan blive en faldende opbakning til trepartsarbejdet, bl.a. til omlægningsprojekter i ådalene, hvor nogle landbrug får brug for arealerne til braklægning i deres markplan for at leve op til den fastsatte udledningsgrænse for bedriften.

Flere fra rådet bakkede op i forhold til ikrafttrædelsestidspunktet.

4. Opfølgning på temadagen den 11. juni 2026 v. sekretariatet (kl. 17:35)

- a. Opsummering af temadagen v. sekretariatet
- b. Drøftelse af forslag fra Claus Bo Andreasen (CBA), repr. for LAG Viborg Skive, om mere tydelig information om miljøtilstand og presfaktorer bag den manglende målopfyldelse

PSK gav en opsummering. Efter sekretariatets opfattelse havde vi en spændende temadag med gode, aktuelle faglige indlæg og god sammenhæng mellem de enkelte indlæg, som kan ses på Viborg Kommunes hjemmeside.

Sekretariatet har fået Viborg Kommunes kommunikationsafdeling til at se på forslaget fra CBA. De finder flere af pointerne fra temadagen relevante at formidle, så den landsdækkende debat om emnerne fra temadagen får en lokal vinkel.

CBA tilkendegav, at hans forslag var skrevet kort efter temadagen. Med den seneste uges debat omkring kvælstof og gødskningsloven, er det af hensyn til samarbejdet i kystvandrådet hensigtsmæssigt at udsætte behandlingen af forslaget. Det var der ikke indvendinger imod. Så emnet blev udsat.

Anne-Mette S. Langvad, Klimafonden Skive, tilkendegav, at det kan overvejes, om budskabet kan indgå i Klimafondets stand på Skivemødet i 2027.

5. Status for arbejdet med omlægningsplaner mv. i Lokal Trepert Limfjorden v. sekretariatet (kl.17:50)

PSK gav en orientering, hvor der blev redegjort for overordnet status samt aktuelle aktiviteter.

Sekretariatet har desuden set på fremdriften i de to vandområder (157 og 158) ud fra it-systemet MARS:

- Der er i alt 334 mulige projekter udpeget i omlægningsplanen for Limfjorden, hvoraf 196 er lavbunds- og vådområdeprojekter
- Lavbunds- og vådområdeprojekter udgør omkring 75% af den forventede effekt på kvælstof i de to vandområder
- Der er anlagte/igangværende projekter for ca. 45% af den forventede effekt på lavbunds- og vådområdeprojekterne

AFTENSMAD (kl. 18:00 – 18:40).

6. Status for igangværende projekter v. sekretariatet (kl. 18:40)

- a. Analyse vedr. reetablering af naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord
AHA gav en kort status. DHI er i gang med analysen. Hvis der ses bort fra ånære arealer, er det især ved den inderste del af Hjarbæk Fjord, hvor der er større lavtliggende arealer. DHI kan endnu ikke sige noget om, hvordan naturlige vandstandsvariationer vil påvirke tilbageholdelsen af kvælstof og kulstof. Dette forventes at blive behandlet ved næste kystvandrådsmøde i december.

- b. Måling af vand- og næringsstoftransport og hot spot analyse i deloplande (forsøgsprojekt)
AHA gav en kort status. Projektet udføres af AU, DCE.
- Der er etableret 5 Q/H hydrometri-stationer med kontinuert måling af vandstand, samt månedlige målinger af vandføring og udtagning af vandprøver til analyse af kvælstof og fosfor. Dette arbejde kører fra december 2025 til januar 2027.
 - Der er etableret 10 Q-Q stationer med månedlige målinger af vandføring og udtagning af vandprøver til analyse af kvælstof og fosfor. Dette arbejde kører fra december 2025 til januar 2027.
 - Endelig måles kvartalsvist vandføring og udtages vandprøver til analyse for kvælstof og fosfor ved 44 synkron-målestationer. Første runde i marts 2026. Anden runde i juni 2026. Tredje runde i september 2026 og fjerde runde omkring årsskiftet.

Indtil videre har AU alene bearbejdet resultaterne fra første synkronmålerunde. **Så alle data og resultater er foreløbige.** AUs foreløbige opsamling siger følgende:

- De enkelte synkronmålekampagner gennemføres i en samlet periode uden meget regn inden for de enkelte kystvandoplande, hvilket gør, at resultaterne kan sammenlignes i en "hot-spot" analyse.
- Ud fra målerunden i marts 2026 ses store forskelle i afstrømning inden for de enkelte vandoplande (faktor 2-3), koncentration af kvælstof og fosfor (faktor 5). Der er endnu større rumlig variation, når der beregnes døgntab af kvælstof på måledagen for hver hektar i oplandet.

Ved næste kystvandrådsmøde i december forventes, at resultaterne for anden og tredje målerunde kan præsenteres.

- c. Vurdering af kvælstofretention i Himmerland og Thy (forsøgsprojekt)
AHA gav en kort status. Projektet udføres af GEUS med bistand fra AU, DCE og AU, DCA. Projektets del 1, en syntese baseret på eksisterende data og undersøgelser, blev igangsat i maj 2026. Del 1 forventes afsluttet i efteråret 2026. Projektets del 2 – Test af tidsforsinkelse ved eksisterende kvælstofretentionsberegninger blev igangsat medio 2026 og forventes afsluttet medio 2027.

Forventeligt kan overordnede resultater fra Del 1 (synteserapport) præsenteres ved kystvandrådsmødet i december 2026.

7. **Mulige nye forsøgsprojekter v. sekretariatet** (kl. 19:00) (drøftelse og beslutning af, hvad der arbejdes videre med)

Orientering om forventet proces

AHA orienterede om, at ansøgningsvinduet forventes at være åbent fra december 2026 til februar 2027. Det nødvendiggør et ret kort projektforsløb, idet kystvandrådets opgave skal være afsluttet pr. 1. september 2027. Projektpuljen forventes at være på 8 mio. kr. til alle 17 kystvandråd.

Og i øvrigt gælder de samme regler og procedurer som sidste år. Det betyder, at Kystvandrådet skal drøfte og tage stilling til, hvilke forsøgsprojekter der skal søges om tilskud til på kystvandrådsmødet den 3. december 2026.

Forslag til nye projekter i samarbejde med Kystvandvandet for Thisted Bredning (se bilag 2)

AHA gav en kort gennemgang af de tre projektideer:

- Kvælstofudveksling i Limfjorden til Thisted Bredning
- Sedimentflux AU, DCE
- Sammenstilling af hot spot og retentionskort (AU, DCE og GEUS)

AHA understregede, at der på nuværende tidspunkt alene er tale om projektidéer. Egentlige projekter forudsætter, at forskningsinstitutionerne kan og vil løse opgaven inden for den tid og økonomi, der er til rådighed.

Baggrundsgruppen anbefaler, at der arbejdes videre med idéerne.

Kystvandrådet besluttede, at sekretariatet kan gå videre med ideerne. Eventuelt kan et projekt om kvælstofudveksling i Limfjorden udføres sammen med Kystvandrådet for Thisted Bredning uden for forsøgsordningen.

Evt. nye forslag fra medlemmer af kystvandrådet

AHA orienterede om, at det som sidste år vil være muligt for medlemmer af kystvandrådet at foreslå nye forsøgsprojekter. Som tidligere nævnt besluttes det på kystvandrådsmødet den 3. december 2026, hvilke projekter der søges om.

Sekretariatet skal have modtaget mulige projektforslag senest **fredag den 23. oktober 2025**.

Projektforslagene skal indeholde en projektbeskrivelse, der som minimum beskriver formål, forventet udførelse og økonomi.

Genbehandling af ansøgte projekter som modtog afslag i sidste ansøgningsrunde

I sidste ansøgningsrunde fik Kystvandrådet afslag på følgende projektansøgninger:

- Screening af punktkildeudledning fra industri i det åbne land
- Kortlægning og vurdering af store grundvandssænkninger
- Anvendelse af urea til glatførebekæmpelse

På grund af de klare afslag finder sekretariatet ikke, at det er hensigtsmæssigt at arbejde videre med projekterne. Kystvandrådet havde ikke indvendinger mod dette.

Genbehandling af ikke-prioriterede projektforslag i sidste ans.-runde

I sidste runde blev det besluttet ikke at prioritere 7 nedenstående projekter som forsøgsprojekter. Det blev aftalt, at projekterne skulle genovervejes ifm. ansøgningsrunden 2026-2027. PSK gennemgik listen.

1. Landbaseret muslingeopdræt (foreslået af Hjarbæk Sjøgtelaugs repræsentant i Kystvandrådet)
2. Etablering af stenrev i Lovns Bredning (foreslået af Fjordklyngens repræsentant i Kystvandrådet)
3. Samskabelse og dokumentation af arealomlægningsscenariet med udgangspunkt i lokal behovskortlægning (AU-projekt foreslået af LAG Viborg Skives repræsentant i kystvandrådet)
4. Virksunddæmnings betydning for lagdeling af Hjarbæk Fjord ifm. saltholdigheden (foreslået på vegne af landbrugserhvervets 4 medlemmer i kystvandrådet)
5. Spildevand – analyse af punktkildeudledninger i relation til hotspot og tidslighed (foreslået på vegne af landbrugserhvervets 4 medlemmer i kystvandrådet)

6. Marin naturgenopretning (foreslået på vegne af landbrugserhvervets 4 medlemmer i kystvandrådet)
7. Rensning af vand fra Hjarbæk Fjord ifm. varmepumpeanlæg (indsendt af firmaet PlanEnergi efter dialog med sekretariatet)

Kystvandrådet drøftede de nævnte projekter. Som det også var tilfældet sidste år, var der en længere drøftelse vedr. landbaseret muslingeopdræt. Afslutningsvist besluttede Kystvandrådet, at der ikke skal arbejdes videre med dette projekt.

Flere af de øvrige projektforslag blev også drøftet. Kystvandrådet besluttede, at sekretariatet kan arbejde videre med projektforslaget om marin naturgenopretning.

Anne-Mette S. Langvad, repr. for Klimafonden Skive, tilkendegav, at de gerne deltog i udformningen af ansøgningmateriale vedr. et projekt om marin naturgenopretning.

Claus Bo Andreasen, repr. for LAG Viborg Skive, nævnte, at et inddragelsesprojekt (meget lig nr. 2 på listen) er blevet til et projekt i andet regi med finansiering fra Novo Nordisk Fonden.

Henrik Ravn, repr. for Sportsfiskerforbundet, foreslog et projekt, som skulle give nærmere viden om iltsvindsproblematikken (udbredelse, omfang og udvikling) i den centrale Limfjord og foreslog et samarbejde med AU, DCE (Jens Würbler Hansen), som HR har været i kontakt med.

Det blev drøftet, om et sådant projekt ville være relevant for Kystvandrådet. Det blev aftalt, at sekretariatet i første omgang skulle kontakte AU, DCE for at høre til mulighederne.

8. Indledende drøftelse – behov for et kystvandråd for den centrale Limfjord efter 2027 v. sekretariatet (kl. 20:00)

PSK orienterede om, at sekretariatet har fået en henvendelse fra Kystvandrådet for Odense Fjord, som er i gang med at afklare blandt kystvandrådene, om der er samlet interesse for at tilkendegive et ønske om fortsættelse af kystvandrådsarbejdet efter 2027.

Emnet er drøftet i sekretariatet og baggrundsgruppen. Det vurderes, at kystvandråd under den nuværende ordning ikke kan anbefales at fortsætte. Forudsætningerne for fortsættelse af (mere lokale) kystvandråd efter 2027 er ifølge baggrundsgruppen, at:

- der med kystvandrådenes fortsættelse følger penge med til projektaktiviteter, så disse ikke skal søges separat i forsøgspuljen eller andetsteds
- kystvandrådenes relation til og samarbejde med de lokale treparter gentænkes ved fortsættelse af kystvandrådene, så kystvandrådene får egne mandater/opgaver
- kystvandrådenes arbejde i højere grad anvendes af staten, således at kystvandrådenes medlemmer oplever sig taget lige så alvorligt som de lokale treparter

Fordelene ved kystvandrådene set i forhold til de lokale treparter er ifølge baggrundsgruppen:

- kystvandrådene er mere lokale/decentrale
- kystvandrådene er mere bredt sammensat, hvad angår interesser

- kystvandrådene er mere direkte praksis-/projektorienterede

Adskillige kystvandrådsmedlemmer tilkendegav, at de fortsat ser et behov for et kystvandråd. Flere tilkendegav dog også, at de er enige i, at konceptet skal gentænkes jævnfør sekretariatets analyse.

Henrik Ravn, repr. for Sportsfiskerforbundet, påpegede, at der fremadrettet skal være mere klart hvad kystvandrådsarbejdet skal bruges til.

Anne-Mette S. Langvad, Klimafonden Skive tilkendegav, at der også var nye opgaver som kystvandråd kunne varetage, f.eks. den kommende natur- og biodiversitetslov.

Daniel Lindvig tilkendegav afslutningsvist, at emnet også indeholder nogle ressourcemæssige overvejelser. Emnet tages op på et senere tidspunkt.

9. Orientering om stenrevsprojekt i Lovns Bredning v. sekretariatet (kl. 20:10)

Anders Gade orienterede om stenrevsprojektet ved Ulbjerg Klint. Se nærmere i vedlagte slides fra mødet.

10. Eventuelt (kl. 20:20)

Anne-Mette S. Langvad, Klimafonden Skive orienterede kort om Levende Fjord-projektet, der arbejdes med i Klimafonden.

11. Tak for i aften (kl. 20:30)

På gensyn ved kystvandrådsmødet den 3. december 2026.